

Smartmålerne: - Rettssak er uklokt. Hvor går veien da?

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 30.09.2018.

Tre framtrede jurister og en spesialist på helse, miljø og sikkerhet er konsultert om hva som er beste strategi framover for å få fjernet den helsebelastningen som AMS/smartmålerne innebærer. De gir sammenfallende råd, som jeg summerer slik, med fare for at ingen av dem gjengis helt korrekt:

1. **STATENS STRÅLEVERN FEILINFORMERER:** Statens strålevern – landets fagetat på helsevirkninger fra blant annet mikrobølget stråling - gir villedende og altfor bastante råd i forhold til hva forskningen sier. Det er åpenbart og man trenger ikke være strålehygieniker eller biofysiker for å forstå det. Ut fra litteraturen ser man fort at forskningsfunnene ikke gir grunnlag for at noen fagetat eller noen fagfolk kan tillate seg å påstå at eksponeringen fra AMS-målere ikke innebærer helsefare – selv ikke når de går veien om informasjonsavdelingen og skal folkeliggjøre budskapet sitt. Ja, kanskje vil en nærmere granskning av forskningen i stedet gi det motsatte bildet – altså at strålingen fra AMS-målerne må betraktes som helseskadelig. Dette siste kan de jurister/spesialister som er konsultert ikke vurdere utfra sine fag, men de ser at det fins omfattende dokumentasjon som trekker i den retning.
2. **ØVRIG FORVALTNING OG SAMFUNNET ELLERS FORLEDES:** At de villedende rådene fra Statens strålevern så forplanter seg videre til Helsedirektoratet, Helsedepartementet, NVE, OED, KMD, NKOM, nettselskapene og lokalforvaltning, er naturlig og åpenbart. Det er jo det som er hensikten med fagetater som Statens strålevern – at deres konklusjoner skal komme til anvendelse og bli premissgivende andre steder i samfunnet. Og er rådene feilaktige eller villedende, blir konsekvensene tilsvarende. Behovet for kurskorrigering er derfor åpenbart.
3. **NETTSELSKAPENE HAR ANSVARET, MEN IKKE ALENE:** NVE har gitt ansvaret for den tekniske kommunikasjonsløsningen i AMS til nettselskapene, men NVE har åpenbart vært fullt inneforstått hele veien med at løsningen ville bli basert på trådløs, mikrobølget kommunikasjon i en eller annen form – i praksis maskenettverk i kombinasjon med mobildata. Det ville ikke vært økonomisk realistisk å sette i gang prosjektet uten bruk av trådløse teknologier. Altså er realitetene at både NVE og nettselskapene sitter med et delansvar for teknologivalget. Hvor langt det strekker seg juridisk, og om de f.eks. er å betrakte som solidarisk ansvarlige – det vil si at de er ansvarlige i fellesskap, og at der den ene går fri, får den andre automatisk ansvar – er ikke vurdert per idag.
4. **RETTSSAK MOT STATEN IKKE SMART:** Å prøve å nå fram i retten mot Staten er dyrt, men først og fremst direkte uklokt:
For det første er fru Justitia blind i mer enn én forstand. Hun dømmer utfra *regelverket og regelverkets hensikt*. Er reglene fulgt, får de som har fulgt dem, oftest rett. Om det skulle finnes overordnede hensyn som burde føre til at andre beslutninger burde vært tatt og andre regler laget – for eksempel til folks helse eller til livsmiljøet forøvrig, blir lett underordnet.
For det andre er det alltid tyngst å være den som vil ha en forandring, siden den parten får bære det strengeste beviskravet i retten. Domstolen fungerer således konserverende, og vil lettest lytte til den som forsvarer at alt bør være som det er.
 Og for det tredje vil Staten – med stor S – altfor lett få det siste ord. Staten er Autoriteten som er overgitt å utøve folkeviljen via de politiske beslutningene som er fattet. Når vi i Norge – som kanskje det eneste land i verden – har *forskriftsfestet* at ICNIRPs retningslinjer automatisk er norsk forskrift, får Staten rett når den kan hevde at forskriften er fulgt.
5. **VURDERING AV REGELVERK KONTRA HELSE OG MILJØ:** En dom som sier at Staten

– ved NVE, har handlet rett utfra regelverket og foreliggende beslutninger, kan derfor fort komme til å virke direkte skadelig for kjernen i saken. For den gjelder helse- og miljøbelastninger, og ikke om reglene er fulgt.

Et eksempel på slike uheldige konsekvenser av en rettssak var Alta-saken, som førte til at et urbefolkningsområde på 1970-tallet ble ødelagt og lagt under vann og i rør for å skaffe et realitvt lite tilskudd til norsk kraftproduksjon:

Rettssaken førte til at Staten fikk medhold fordi mandatet fra Stortinget og regelverket var fulgt. Urbefolkningsrettigheter, miljøhensyn etc. ble ikke vurdert. Gjennom dommen fikk Staten et slags etisk fripass, og det ble vanskeligere enn før å få tatt hensyn til det som var sakens egentlige kjerne – urbefolkningsrettigheter og miljøvern. Alle ble seinere enige om at utbyggingen var unødig og skadelig og ikke burde skjedd.

6. RETTSSAK MOT NETTSELSKAPENE? Å prøve å nå fram juridisk mot nettselskaper alene – enkeltvis eller som gruppe – er så langt ikke vurdert. De vil uansett kunne peke tilbake på NVE og Statens strålevern for å hevde at strålingsnivåene er godkjente og innenfor regelverket. De har også en selvstendig undersøkelsesplikt i og med at de er informert om der er betydelig grunnlag for tvil om at helsevirkninger ikke er vesentlige. Hvor langt de da kan dekke seg bak et pålegg fra NVE, er ikke utredet.
7. STATENS ANSVAR FOR BEKYTTELSE AV HELSE OG MILJØ: Det kan også stilles spørsmål ved om utøvelsen av det skjønnsom myndigheten har adgang til, er rett og rimelig anvendt, utfra de overordnede hensyn som Staten og forvaltningen skal ivareta: å beskytte folkehelsen og naturmiljøet, og å være føre var der det er usikkerhet om risikobildet. Skal vi ha en stråleforvaltning som –kommer med påstander som er i direkte strid med hva enhver lett kan lese seg til via faglitteraturen, hva måleteknikere kan måle seg til, og hva mange kan føle på kroppen? – et strålevern som ikke har kunnskap til å tolke rapporter fra NKOM riktig, eller til å oppdage at NKOM teknologitenkning overser faktorer av stor betydning for helserisiko? Nei, selvsagt skal vi ikke det.

Juristenes klare råd er således at problemet ikke bør løses gjennom rettsapparatet (med forbehold om at pkt. 6 ikke er vurdert). Hvilke ledd i samfunnet er det så som skal passe på forvaltningen utenom rettsalen? Jo, det er først og fremst opinionen, politikerne, helse- og miljøapparatet på arbeidsplassene, klageinstanser som Forbrukerrådet og Forbrukerombudet og overvåkningsorganer for forvaltningen, samt Sivilombudet, Riksrevisjonen og Stortinget.

Siden spørsmål om stråling og helserisiko er så kompliserte og "tekniske", peker mange av disse organene i dag til Statens strålevern, og henter sin kunnskap og sine svar derfra. Kjernen som vi hele tida kommer tilbake til, er dermed bevisstyrken bak påstandene om at slik stråling FAKTISK ER helseskadelig, kontra bevisstyrken bak Strålevernets påstand om strålingen er risikofri.

Risiko for helseskade er selvsagt noe vi får av det meste vi har rundt oss, hva enten det heter bil, sykkel, sukker, kaffe eller vann. Så helserisikoen må i denne sammenheng derfor vurderes til å være større enn den vi normalt ville akseptert, dersom vi var korrekt informert, dersom jussen skal gi klageren medhold.

Så langt juristene.

Hva blir så videre strategi?

Oppsummeringen over gir en rekke mulige strategier. Jeg har valgt å sette i gang et forholdsvis kortvarig prosjekt som jeg har tro på. Det har tung ekspertise ombord og koster penger, men noen har sagt seg villige til å spleise på det som trengs for hele gildet. Dermed er det i gang, og hva det er får jeg komme tilbake til.

Andre bør selvsagt finne andre veier, for her er det åpenbart at det fortsatt trengs å bygge og spre kunnskap, og å benytte klage- og kontrollinstansene, om ikke annet for å påtvinge dem opplæring, klargjøre posisjoner og få fram avgjørelser selv om de er avslag, for da kan de prøves på ulike måter.

Til mitt arbeid skulle jeg forresten blant annet gjerne hatt hjelp av en medisiner / biokjemiker / biofysiker der ute som kan tenke seg å oversette fra engelsk til norsk en faglig interessant tekst, eller lese korrektur på den. I så fall kan du melde deg [HER](#)! Andre personer innen helsesektoren som kan tenke seg å gjøre en avgrenset innsats bak skrivebordet, må også gjerne melde seg. F.eks. får jeg henvendelser fra leger som håper at noen vil organisere leger til handling mot denne helseskadelige teknologien, men legene har visst ikke tid til å organisere slikt selv...

Og imens går 5G-planene sin gang. Noen bør løpe etter den haren også. Litt materiale finner du ved å søke på 5G på min blogg, men det fins mye mer.

I den storslåtte amerikanske boka jeg oversetter for utgivelse i høst – *Den usynlige regnbuen – historien om elektrisiteten og livet* – står det forresten et lite avsnitt om smartmålere. Det lyder slik:

Den trådløse versjonen av smartmålere, spesielt slike som bruker såkalte "maskenettverk", har spredt seg kloden rundt som en teknologisk gressbrann de siste årene, og er raskt blitt den mest invaderende enkeltkilden til elektronisk støy i moderne liv. Målerne i et maskenettverk kommuniserer ikke bare med kraftselskapet, men med hverandre. Hver måler kan skravle høylytt til nabo-målerne sine så ofte som tohundreogførtitusen ganger om dagen (2 ganger per sekund). Og skravlingen er slett ikke lydløs. Strømkunder melder nå så ofte fra om skingrende skarp ringing i ørene, og om hvesing og klikkelyder som først begynte etter at smartmålerne ble installert, at sammenhengen mellom årsak og virkning ikke lenger er til å benekte.

Dette er teknologi som er laget av mennesker, men ikke for mennesker. Snarere for å nå inntektsmål – selv om man under marsjen forstår at her er det i det minste noen store usikkerheter. De som tror noe annet, har latt seg dupere av de gode hensiktens skylapper, og lukket øynene for forskningen. Og så har de havnet i en situasjon der bordet fanger og de skyver ansvaret videre. Den må de hjelpes ut av.

Einar Flydal, den 30. august 2018